

Školský inšpektorát v Prievidzi 1919 – 1949 (1950)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1571_10503	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Školský inšpektorát v Prievidzi	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1919 – 1949 (1950)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	2,60 bm (10 kusov úradných kníh, 4 registratúrne pomôcky, 22 archívnych škatúľ spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Školský inšpektorát v Prievidzi	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Pred vznikom Československej republiky, v bývalom Uhorsku kontrolným orgánom nad národným školstvom boli župné inšpektoráty. Viedli ich školskí inšpektori, ktorých do funkcie menoval minister kultúry a výchovy. Organizácia župných školských inšpektorátov bola upravená zákonnými článkami 38 z roku 1868 a 28 z roku 1876. Po vzniku ČSR bol na Slovensku zavedený systém školských inšpektorátov platný v Čechách, podľa ktorého bol školský inšpektorát takmer v každom okrese. Na základe zákona č. 292 z roku 1920 boli školskí inšpektori štátnymi úradníkmi. Školský inšpektor bol aj prednostom úradu, zodpovedajúci za celú agendu. K personálu školského inšpektorátu patril pridelený učiteľ a výpomocná kancelárska sila. Ministerstvo školstva a národnej osvety v Bratislave, zákonom č. 43/I z roku	Dejiny správy pôvodcu

		1921 nariadilo používať jednotné označenie úradu „školský inšpektorát“. Po Mníchovskej dohode v septembri 1938 boli znížené počty inšpektorátov a v niektorých prípadoch bola oklieštená aj ich územná pôsobnosť a kompetencie. Školské inšpektoráty boli zákonom č. 358 z roku 1940 premenované na škôldozorné úrady, podliehajúce priamo pod Ministerstvo školstva. Všetci inšpektori, ktorí boli do funkcie ustanovení po 6. októbri 1938, na základe výnosu Ministerstva školstva z 12. mája 1939, boli povinní po nastúpení do úradu predstaviť sa náčelníkovi príslušného okresného úradu. Ďalším výnosom z 1. marca 1939, Ministerstvo školstva vyčlenilo nemecké školy spod právomoci školských inšpektorátov a ako dozorné orgány nad nimi ustanovilo nemecké oddelenie pri ministerstve, Krajský školský inšpektorát so sídlom v Bratislave a okresné inšpektoráty. Inšpektorát s územnou pôsobnosťou pre obvod Kremnica, Nitrianske Pravno a Handlová mal sídlo v Kremnici. Po skončení druhej svetovej vojny Povereníctvo SNR pre školstvo a osvetu v Bratislave výnosom č. 453/1945-prez. z 5. marca 1945 42 škôldozorných úradov opäť premenovalo na školské inšpektoráty s totožnými obvody pred 2. októbrom 1938. Zavedením krajského zriadenia k 1. februáru 1949 boli vytvorené aj nové okresy. Tým sa zvýšil počet školských inšpektorátov na 56. Na hornej Nitre bol vytvorený nový školský inšpektorát v Partizánskom. Školský inšpektorát v Prievidzi vznikol 1. januára 1919. Pôvodne vykonával pridelené úlohy na území dvoch okresov a to Prievidzského a Oslianskeho. Od 1. júna 1923 až do jeho zániku 15. mája 1949 bola jeho územná pôsobnosť v súlade s obvodom pôsobnosti okresného úradu vrátane obce Nová Lehota, ktorá bola vyčlenená Povereníctvom SNR pre veci vnútorné vyhláškou č. 2310/2-II z 2. apríla 1946 z politického okresu Kremnica. Školské inšpektoráty zanikli koncom roka 1949 v zmysle § 18 vládneho nariadenia č. 139/1949 Zb., na základe ktorého sa celá pôsobnosť školských inšpektorátov včlenila do pôsobnosti okresných národných výborov, referátov pre školstvo, osvetu a telesnú výchovu.	
3.2.3.	Archival history	Archívny fond prevzal ONV v Prievidzi, keďže po zrušení školských inšpektorátov začali ich funkciu plniť referáty pre školstvo, osvetu a telesnú výchovu. ONV v Prievidzi odovzdal archívne dokumenty do archívu v zlom stave a nekompletné. Spisy boli u pôvodcu pravdepodobne ukladané chronologicko-numericky. Žiadne spisové poriadky a plány z obdobia ich činnosti sa nám nezachovali.	Dejiny archívneho fondu

3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Okresný archív v Prievidzi prevzal fond od Okresného národného výboru v Prievidzi dňa 8. júla 1963 pod prírastkovým číslom 120. Nasledujúce preberanie sa uskutočnilo 1. septembra 1964 pod prírastkovým číslom 178. Fond sa nezachoval kompletný, bol značne poškodený, čo bolo spôsobené nevhodným uložením na povale budovy ONV Prievidza. Tretí prírastok bol prevzatý dňa 10. novembra 1965 a zapísaný pod číslom 218. Posledný prírastok, ktorý nebol zinventarizovaný, bol zapísaný v prírastkovej knihe pod číslom 749 dňa 13. augusta 1986. Archivári ho prevzali v rámci delimitácie zo Štátneho okresného archívu Považská Bystrica so sídlom v Púchove pod číslom spisu 225/86-04. Súčasťou dokumentov boli predovšetkým osobné spisy učiteľov 1944 – 1949 a spisy Štátnej ľudovej školy vo Valaskej Belej, spolu 0,24 bm archívnych dokumentov.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and content	Archívny fond obsahuje evidenciu učiteľov škôl a detských opatrovní, evidenciu učiteľov obvodu, registratúrne denníky. Spisy sú uložené do dvoch skupín. Prvá skupina je uložená abecedne podľa škôl, kde sa nachádzajú dokumenty týkajúce sa: zriaďovania, rozširovania, výstavby školských budov, ako aj ich udržiavania. Druhá skupina spisov je uložená podľa podacích čísel a obsahovo sa týka školských fondov, školských výborov, zriaďovania detských opatrovní, vyučovania náboženstva, poštátne škôl, vojnových škôd na školských budovách, zaškolovania detí rómskeho pôvodu. Na informácie bohaté sú zápisnice z učiteľských porád a vlastivedný materiál zo 47 obcí okresu Prievidza, ktorý obsahuje výskum zvykov ľudu, zachytáva rôzne hry, ľudové riekanky, piesne, zvyky pri krstinách, pohreboch, popisy krojov, remesiel. Okrem národopisného materiálu fond obsahuje aj stručnú históriu obcí, škôl, organizácií a spolkov, ako aj popis flóry i fauny.	Obsah a rozsah archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Nie je známe.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Fond je uzavretý a prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Štruktúra archívneho fondu po chronologicko-numerickej usporiadaní a sprístupnení: Školský inšpektorát v Prievidzi: I. Úradné knihy A. Evidenčné II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky	Spôsob usporiadania

		a. administratívne B.Spisy a. administratívne	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	maďarský, slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív v Prievidzi. Mária Vavrová: Školský inšpektorát v Prievidzi 1901 - 1949, inventár, Prievidza 1974, evid. č. 1121.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Okresný úrad v Prievidzi I.(1884) 1923 – 1945 (1961). Okresný národný výbor v Prievidzi (1918) 1945 – 1990 (1991).	Súvisiace jednotky opisu

3.5.4.	Publication note	Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Sprievodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topoľčanoch</i> . Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s. <i>Informatívny sprievodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i> . Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívnictva a spisovej služby, 2001, 346 s.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Pozri 3. 4. 5.. Fond reinventarizovali v prvej polovici 80. rokov Iveta Halačová a Róbert Géczy, rozpätie rokov inventára bolo upravené na roky 1919 – 1950. Opis vyhotovila Zuzana Kotianová v apríli 2017.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	03.04. 2017	Dátum vyhotovenia opisu